

Forvaltning af den NV/SV-europæiske bestand af grågås

Den nord- og sydvesteuropæiske bestand af grågæs, herunder den danske, er mere end syvdoblet siden 1980'erne. Blandt andet stigende konflikter med landbruget og en øget risiko for flysikkerheden førte til den internationale forvaltningsplan under Vandfugleaftalens europæiske gåseplatform (AEWA EGMP), som blev vedtaget på AEWA's partsmøde i 2018.

Vedtagelse af forvaltningsplanen gav desuden mandat til udvikling af et adaptivt forvaltningsprogram (AFMP), som nu eksisterer som et selvstændigt dokument. Samlet set har disse to forvaltningsdokumenter til formål at sikre bestandens gunstige bevaringsstatus, håndtere de voksende økologiske og socioøkonomiske udfordringer og sikre en bæredygtig jagt.

Udvikling af strategier

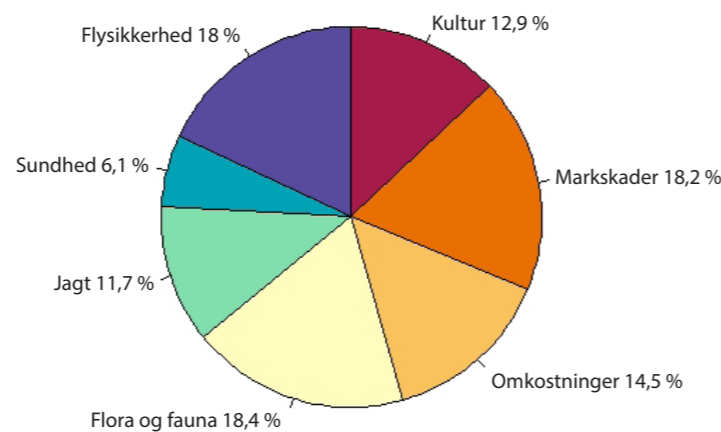
Vejen mod de forvaltningsstrategier, der skal sikre opfyldelse af målsætningerne i forvaltningsplanen, har indtil videre bestået af tre faser.

Den første fase involverede en afvejning af de enkelte mål og deres relative betydning for den ønskede bestandstørrelse for grågås. Med andre ord blev det undersøgt, om nogle mål er vigtigere end andre, og hvilken betydning det har i forhold til fastsættelse af bestandsmål. De mål, som udover målet om at opretholde bestandens gunstige bevaringsstatus indgår i forvaltningsplanen, er afbildet i figur 1.

Det er værd at bemærke, at nogle af målsætningerne kan være modstridende. Hvis det f.eks. prioriteres at maksimere de kulturelle og æstetiske værdier (f.eks. at opleve store gåseflokkede), vil man formodentlig ønske at opretholde en højere bestandstørrelse, end hvis det prioriteres at minimere markskaderne. Medlemmerne af den internationale arbejdsgruppe under EGMP blev derfor bedt om at angive målsætningernes relative betydning (også vist i figur 1). Målsætningerne om minimering af markskader, negative påvirkninger af naturlige habitater og bird strikes ansås generelt for at være de vigtigste, når man ser bort fra målet

om opretholdelse af gunstig bevaringsstatus.

Som følge af forskellige udfordringer i de enkelte lande langs grågæssenes trækrute valgte den internationale arbejdsgruppe desuden at inddеле bestanden i to forvaltningsenheder, nemlig den nordiske (trækkende) MU1-enhed og den hollandsk-belgisk-tyske (stationære) MU2-enhed (se figur 2). Baseret på førnævnte analyse af målsætningerne og deres relative betydning

Figur 1. Den relative betydning af de syv målsætninger, som indgår i forvaltningsplanen. Målsætningerne er: At maksimere kulturelle og æstetiske værdier, minimere markskader, minimere administrationsomkostninger, minimere skader på flora og fauna, maksimere rekreativ jagt, minimere gener (f.eks. ekskrementer i byer) og sygdomsoverførsel og minimere risikoen for birdstrikes (flysikkerhed).

blev der fastsat bestandsmål på hhv. 70.000 og 80.000 ynglepar for MU1 og MU2. Yngleområderne for de to forvaltningsenheder samt to overvintringsområder, defineret som hhv. Nord og Syd (se figur 2), er centrale for forvaltningen af de to enheder. I det nordlige område ses et stort overlap mellem de to forvaltningsenheder i løbet af vinteren, mens der i det sydlige område om vinteren stort set kun ses nordiske fugle fra MU1. Det sydlige område er af særlig interesse på grund af et bekymrende fald i antallet af fugle, der benytter disse områder. Vil man bevare artens udbredelse, kan det være nødvendigt at reducere jagten i det sydlige område, hvorimod en tilsvarende større del kan nedlægges i det nordlige overvintringsområde.

Fase to

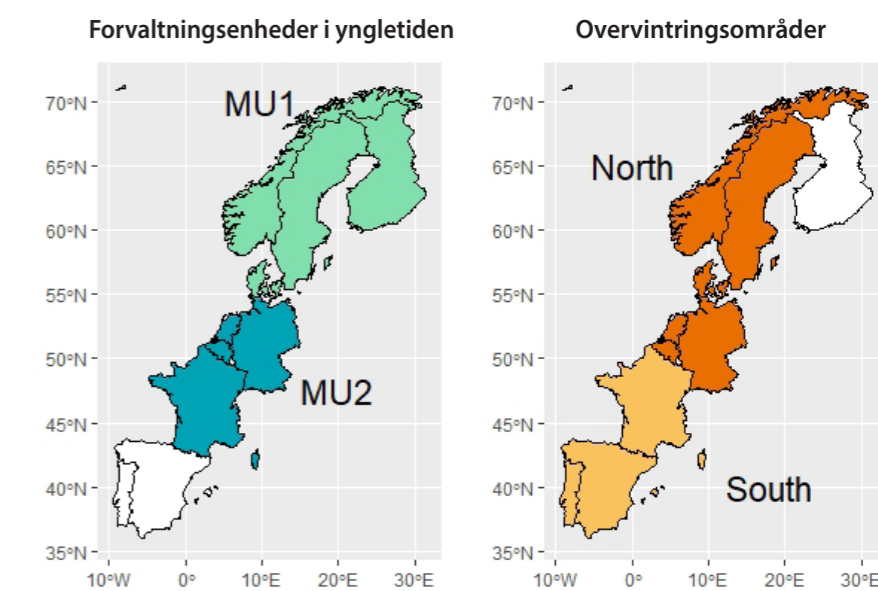
Anden fase omhandler et nøgleelement i den adaptive forvaltning, nemlig "etableringen af et internationalt koordineret bestandsforvaltningsprogram for begge forvaltningsenheder, herunder fastsættelse af et acceptabelt antal nedlagte gæs pr. år (under både jagt og regulering), som også omfatter overvågning, evaluering og en protokol for beslutningstagning". Dette svarer med andre ord til den proces, der er etableret for at regulere jagten på kortnæbbet gås og tajgasædgås.

En del af denne proces består af udvikling af:

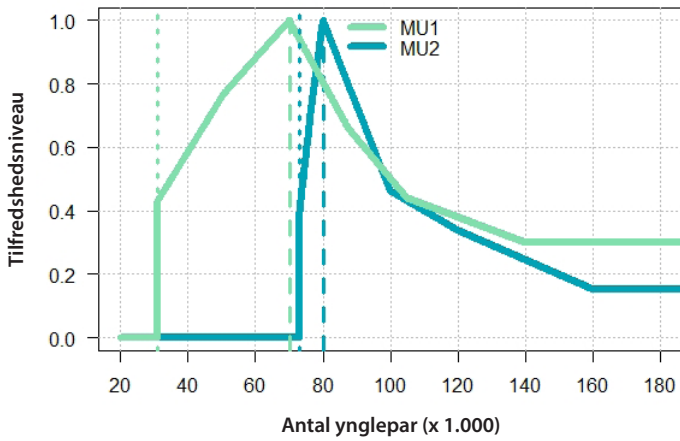
(a) en bestandsmodel, som forudsiger effekten af forskellige niveauer af jagt og regulering ("forvaltningsstrategier") på de to forvaltningsenheder; og (b) en

metode til at evaluere forvaltningsstrategierne og finde den/de bedste.

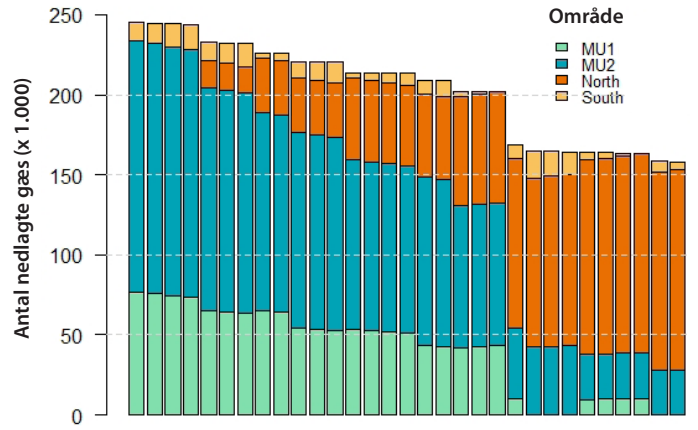
Bestandsmodellen er for nylig udviklet af EGMP Data Center på Aarhus Universitet. For at kunne evaluere forvaltningsstrategierne har den internationale

Figur 2. Tv.: Ynglebestanden opdelt på forvaltningsenheder i yngletiden; MU1, den nordiske enhed, og MU2, den hollandsk-belgisk-tyske enhed. Th.: Overvintringsområder delt op i de nordlige (North) og sydlige (South) områder.

Figur 3. Tilfredshedsniveau blandt interessenter som en funktion af antallet af ynglepar i den NV/SV-europæiske bestand af grågæs i de to forvaltningsenheder. De lodrette stiplede linjer angiver de fastsatte bestandsmål og de prikkede linjer angiver minimumsniveauet for gunstig bevaringsstatus for hver forvaltningsenhed. Det ses, at tilfredsheden falder hurtigere, når bestanden bliver mindre end målsætningen, end når bestanden bliver større.

Figur 4. Oversigt over antallet af nedlagte gæs fordelt på sæsoner (yngletid/vinter) og områder (forvaltningsenheder/overvintringsområder). Figuren viser fordelingen i de 31 forvaltningsstrategier, som forventes bedst at kunne opfylde målsætningerne for den NV/SV-europæiske bestand af grågås.

- ▶ arbejdsgruppe skuldet vurdere, hvordan niveauet af tilfredshed blandt interessenterne varierer, når antallet af gæs i hver forvaltningsenhed fjerner sig fra bestandsmålene (figur 3) - og om der er forskel på tilfredsheden med "for store" ift. "for små" bestandsstørrelser. Det er en vigtig detalje, som giver os mulighed for at evaluere mange potentielle forvaltningsstrategier og finde dem/den, der bedst opfylder bestandsmålene for de to forvaltningsenheder til flest mulig tilfredshed.

Ved hjælp af bestandsmodellen og tilfredshedsniveauerne ved forskellige bestandsstørrelser, afbildet i figur 3, evaluerede vi tusindvis af potentielle forvaltningsstrategier ved at variere niveauerne af jagt og regulering i både yngle- og overvintringsområder. De forvaltningsstrategier, der bedst opfyldte forvaltningsenhedens bestandsmål (hhv. 70.000 og 80.000 ynglepar for MU1 og MU2), havde enten relativt høje niveauer af regulering i ynglesæsonen (april-juli) eller relativt høje niveauer af jagt i overvintringsperioden (august-marts) (figur 4). For jagtbare

arter som f.eks. grågås er rekreativ jagt at foretrække frem for regulering. Jagtniveauet i det sydlige overvintringsområde (Frankrig og Spanien) var begrænset for alle forvaltningsstrategier på grund af det lille antal gæs, der trækker dertil.

Den igangværende fase

Den tredje fase involverer en præsentation af de relevante forvaltningsstrategier for den taskforce, der er nedsat under EGMP for at følge implementeringen af forvaltningsplanen for grågås (med Iben Hove Sørensen fra Danmarks Jægerforbund som koordinator), og den internationale arbejdsgruppe, så de kan evaluere dem yderligere og beslutte vejen frem. Udover at opfylde bestandsmålene, når en forvaltningsstrategi skal vælges, er det også vigtigt at overveje strategiens gennemførlighed, relaterede omkostninger og eventuelle juridiske begrænsninger (f.eks. EU's Fuglebeskyttelsesdirektiv). ♦

Tak

Finansiering af udviklingen af forvaltningsstrategierne er velvilligt stillet til rådighed af **Jægernes Naturfond** (www.jaegernes-naturfond.dk). Tak til Gitte Høj Jensen (Aarhus Universitet) og Iben Hove Sørensen (Danmarks Jægerforbund) for redaktionelle forslag og for at oversætte denne artikel til dansk. Spørgsmål til data præsenteret i denne artikel kan rettes til Fred Johnson på e-mail fred.johnson@ecos.au.dk.

Støt fonden

MobilePay 592535

Projektet er støttet af:

Kommende drøftelser

Resultaterne præsenteret i denne artikel blev drøftet på et møde i taskeforcen primo maj. Den endelige beslutning tages ultimo juni på det årlige møde i den internationale arbejdsgruppe under EGMP. Denne artikel følges derfor op af en artikel på DJ's hjemmeside i starten af juli.